МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ім. В.Г.КОРОЛЕНКА

ХРОНІКА
ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ім. В.Г.КОРОЛЕНКА

Інформаційний бюлетень

2003 р. Вип. 3(19)

Харків ХДНБ 2003

УДК 020
ББК 4734 (4 Укр) 751.152я5
Х 94

Хроніка Харківської державної наукової бібліотеки ім.В.Г.Короленка: Інформ. бюл. 2003. Вип. 3(19) / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад.: О.П.Кунич, Г.Д.Ковальчук. – Х., 2003. – 34 с.

Видання висвітлює найбільш вагомі події, що відбулися у ХДНБ ім.В.Г.Короленка впродовж липня–вересня 2003 р.

Укладачі: О.П.Кунич
Г.Д.Ковальчук

ПЕРЕДМОВА

Черговий випуск продовжуваного видання містить інформацію про основні події, що відбулися у науковій, інформаційній, культурно-просвітницькій та інших сферах діяльності ХДНБ ім.В.Г.Короленка у липні-вересні 2003 року. Подаються відомості про видавничу продукцію бібліотеки за цей період тощо.

Укладачі висловлюють щиру подяку працівникам різних структурних підрозділів бібліотеки за надання матеріалів для даного випуску бюлетеня.

Пропозиції та зауваження просимо надсилати на адресу:

61003, ХДНБ ім. В.Г.Короленка,
науково-методичний відділ,
Харків, ДСП, пров. Короленка, 18
Тел.: (0572) 712-82-27
Факс: (0572) 23-01-01

Більш оперативну інформацію про події, що відбулися та станеться незабаром, можна отримати на Web-сайті бібліотеки за адресою: http //Korolenko. Kharkov. com.

I ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім. В.Г.КОРОЛЕНКА: ПОДІЇ, ФАКТИ, КОМЕНТАРІ

ЛИПЕНЬ

1 липня. У великому читальному залі бібліотеки оформлено перегляд літератури **"Архітектура міст України".** Представлено путівники містами України, фотоальбоми архітектурних пам'яток, літературу з історії української архітектури та пам'яток охоронної справи.

3 липня. Відділом україніки організовано виставку "**Харків, Харків, де твоє обличчя?",** назву якої склали рядки з вірша Павла Тичини про місто 1920–30-рр. Вона познайомила відвідувачів з архітектурою колишньої столиці України, генеральним планом розвитку міста тощо.

Були представлені книги, журнальні публікації, фотоальбоми, листівки з краєвидами тогочасного Харкова, інші документи.

5 липня. Відбулася трибуна вченого **"Глобалізація системи управління в умовах формування єдиної планетарної цивілізації"** за участю Ю.Д.Древаля, канд. іст. наук, викладача Харківського національного університету внутрішніх справ.

7 липня. У межах заходів з підвищення кваліфікації співробітники бібліотеки Н.Л.Халезєва, Я.Є.Платонова (відділ комплектування), В.І.Дорош (відділ систематизації), Л.В.Нетребенко, А.Є.Журавльова (відділ обслуговування) відвідали перше заняття курсів з опанування Інтернет-

технологій. Організовані Харківським центром Інтернет (ІАТР-2) на базі політехнічного університету, вони проводилися впродовж двох тижнів за спеціальною програмою.

17 липня. На запит Міністерства культури і мистецтв України надіслано пропозиції до галузевої програми забезпечення безперешкодного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів громадського призначення (виконавці: заступники директора В.В.Мірошникова, Н.К.Фірсова, вчений секретар О.І.Танько).

• Цього ж дня у бібліотеці відбулися філософські читання **"Філософія та мистецтво як духовні джерела саморозвитку культури".** Організовані відділом масової роботи, вони проходили за участю О.П.Проценко, канд. філос. наук, О.В.Філоненко, канд. філос. наук. Йшлося про структуру, специфічні функції та суспільне призначення філософії і мистецтва як духовних джерел культури.

21 липня. Відділ технічної літератури організував день інформації для ад'юнктів Академії пожежної безпеки України. Відвідувачі ознайомилися з інформацією про нові технології подачі сигналів тривоги, сигнальні та викличні пристрої тощо. На виставці, що була оформлена до цього заходу, експонувалося понад 100 видань, здебільшого патентних.

23 липня. Відділом технічної літератури проведено день інформації для фахівців Харківської медичної академії післядипломної освіти за темою **"Нові досягнення винахідників у галузі стоматології".**

24 липня. Заст. директора В.В.Мірошникова і зав. науково-методичним відділом О.П.Кунич взяли участь в урочистостях з нагоди відкриття меморіальної дошки видатному письменнику, публіцисту, громадському діячу **Володимиру Галактіоновичу Короленку** з нагоди 150-річчя від дня його народження.

Церемонію відкриття дошки, встановленої на будинку по вул. Римарській 23, де неодноразово зупинявся письменник у свого друга, доктора Юлія Гольдингера, розпочав Л.П.Леонідов, голова комітету "Дробицький яр". Відзначивши різні аспекти діяльності В.Г.Короленка, він зауважив, що Володимир Галактіонович був удостоєний у 1998 р. почесного звання Праведника України за особистий внесок у справу захисту єврейського народу від гонінь та погромів. У виступах заст. голови Харківської облдержадміністрації О.Л.Сидоренка, начальника управління культури міськради К.К.Шердиця, голови Харківського відділення Спілки письменників України І.М.Перепеляка, представників закладів освіти, культури, громадських організацій підкреслювалося велике значення цієї події для Харкова, бо ім’я В.Короленка шанується в усьому світі, як ім’я великого гуманіста, публіциста, захисника знедолених. О.О.Міхельов, зав.кафедрою Харківського національного університету відзначив, зокрема, що В.Г.Короленко є не лише одним із найвідоміших письменників світу, він є загальнолюдським символом честі та справедливості.

В.В.Мірошникова висловила подяку організаторам справи увічнення пам’яті В.Г.Короленка від колективу працівників бібліотеки. Підкреслила, що ХДНБ понад 70 років живе з ім’ям Володимира Галактіоновича і пишається цим, повідомила про заходи, які відбудуться незабаром у книгозбірні з нагоди ювілею великого гуманіста.

25 липня. Відділ україніки організував виставку **"Гомер, названий Остапом",** присвячену 200-літтю від дня народження відомого українського кобзаря **Остапа Вересая**. Експонувалися публікації про життєвий і творчий шлях співця, мистецтво якого високо цінували Т.Шевченко, М.Лисенко, О.Пчілка, М.Костомаров, І.Срезнєвський, О.Сластьон.

• Цього ж дня відділ україніки провів краєзнавчі читання за темою **"До історії Харківського театру",** присвячені 70-річчю з дня заснування у Харкові театру російської драми ім.О.С.Пушкіна. У доповіді краєзнавця В.Голохи великої уваги було надано театральному життю Харкова XIX – початку XX ст., подіям і явищам, що передували створенню стаціонарних театрів. Доповідь супроводжувалася демонстрацією фотографій та листівок. Зав. відділом В.Ярошик познайомила присутніх з літературою про історію театрального життя Харкова.

27 липня. Директор Л.П.Незнамова, колектив бібліотеки висловили щирі співчуття колегам Полтавської обласної наукової бібліотеки ім. І.П.Котляревського з приводу смерті **Валерія Дмитровича Загорулька,** керівника цієї установи.

Майже чверть століття він очолював найбільшу книгозбірню Полтавщини. Заслужений працівник культури, авторитетний бібліотекознавець, чуйна і порядна людина, В.Д.Загорулько, щиро вболівав за бібліотечну справу в Україні. Світла пам’ять про Валерія Дмитровича назавжди залишиться у серцях короленківців, які знали його і цінували за високий професіоналізм і людяність.

29 липня. Працівник відділу технічної літератури, патентний повірений України Є.С.Стогній дав інтерв'ю у телепрограмі "Ділові новини" каналу "Simon". Предметом розмови стали зміни у "Положенні про сплату зборів за патентування в Україні", а також підвищення вартості патентування винаходів, промислових зразків і товарних знаків.

• Цього дня Є.С.Стогній прочитав лекцію фахівцям СП ТОВ "Пірана" "**Про порушення прав на знак для товарів і послуг".**

СЕРПЕНЬ

1 серпня. На замовлення заст. Міністра культури і мистецтв України В.Г.Романчишина підготовлено і надіслано до міністерства аналітичні матеріали про електронні інформаційні ресурси бібліотек України (виконавці: Н.М.Кучерява, О.П.Кунич). Вони були розроблені за результатами дослідження стану інформатизації публічних бібліотек Східної України (проводилося минулого року співпрацівниками науково-методичного відділу та відділу автоматизації),[1] аналізу Web-сайтів українських та зарубіжних бібліотек тощо і висвітлювали стан, проблеми формування та шляхи подальшого розвитку електронних ресурсів універсальних бібліотек. Особливої уваги було надано характеристиці наявних в ОУНБ власних та запозичених електронних баз даних.

---

[1] Наслідки дослідження узагальнено у виданні "Інформатизація публічних бібліотек Східної України: стан та можливості формування єдиного інформаційного простору: Метод. матеріали /ХДНБ В.Г.Короленка"; Уклад.: Н.М.Кучерява, Г.Д.Ковальчук. – Х., 2002. – 22 с.

Запит був зумовлений підготовкою всеукраїнської науково-практичної конференції, яка відбудеться у жовтні поточного року на базі Кіровоградської обласної наукової бібліотеки ім. Д.І.Чижевського.

8 серпня. У відділі технічної літератури відкрилася виставка **"Ветеринарна медицина",** присвячена Дню працівників ветеринарної медицини. Було представлено понад 300 примірників документів, здебільшого описів винаходів та патентів.

12 серпня. В читальному залі бібліотекознавства відкрилася книжкова виставка, присвячена 140-річчю з дня народження російського книгознавця **Ігнатія Наумовича Гранта** (1863–1941).

14 серпня. Відділ україніки організував перегляд літератури **"Історія міста Харкова",** який відкрив цикл заходів, присвячених 350-річчю з дня заснування міста. Експонувалася література, що знайомила читачів з окремими сторінками історії Харкова, видатними харків'янами тощо.

15 серпня. У залі нових надходжень відбулася презентація книги В.Л.Маслійчука **"Козацька старшина слобідських полків другої половини XVII – першої третини XVIII ст.",** що вийшла у видавництві "Райдер". Нове видання високо оцінили фахівці-історіографи А.Ф.Парамонов та С.В.Потрашков, засновник харківського приватного музею міської садиби В.П.Титар. Відзначалося, що завдяки таким науковим виданням стає менше білих плям в історії Харківщини. Представники видавництва "Райдер" запевнили читачів, що незабаром побачить світ ще декілька нових книг харківських учених.

На завершення заходу автор подарував бібліотеці два примірники видання.

18 серпня. У відділі україніки організовано виставку **"Серпневі дні, що завжди з нами...",** присвячену 60-й річниці визволення Харкова від німецько-фашистських загарбників. Представлена література висвітлювала визволення Харкова, партизанський та підпільний рухи на Харківщині, знайомила зі спогадами видатних полководців та учасників боїв за місто. Особливу цікавість у відвідувачів викликали документи про перший в історії судовий процес над військовими злочинцями, що відбувся у Харкові в 1943 р.

18-22 серпня. За участю співпрацівників відділу технічної літератури у Харківському інституті військово-повітряних сил України ім. І.Кожедуба відбувся тиждень винахідника за темою **"Ергономіка та психо-фізична підготовка льотного складу".** Експонувалося понад 1400 прим. документів з фондів бібліотеки. Захід було високо оцінено фахівцями.

19 серпня. Відділ технічної літератури організував день інформації для Українського науково-дослідного інституту природного газу за темою **"Нові технології у гірничій справі".**

20 серпня. Відділ технічної літератури організував виїзний день інформації у Науково-дослідному інституті протезування. Експонувалися понад 120 видань, здебільшого патентів про здобутки винахідників у галузі стоматології.

21 серпня. Співпрацівники відділу масової роботи взяли участь в організації і проведенні свята на честь 12-ї

обліку відмовлень, у відділі зберігання фондів – зошити обліку відмовлень і перенаправлень вимог користувачів. Форми облікових документів побудовані згідно з технологічною інструкцією "Про роботу з відмовленнями у видачі документів з фондів бібліотеки її користувачам" (Х., 1997). Щокварталу відділи складають звіти, які передаються сектору управління для загальнобібліотечних зведень та аналізу роботи з відмовленнями.

Зауважень стосовно ведення звітної документації немає. Структурним підрозділам запропоновано в журналах обліку щокварталу підсумовувати кількість відмовлень, систематично аналізувати роботу з ними, передавати до сектору управління не пізніше 4-го числа першого місяця поточного кварталу інформаційні дані про вжиті заходи щодо скорочення кількості відмовлень, їх ліквідацію, поповнення фондів тощо.

4 вересня. Відділ масової роботи організував виставку **"Все його життя у пошуках істини"** до 175-річчя з дня народження Л.Толстого. Експонувалися твори письменника, видані у XIX–XX ст., літературознавчі матеріали про його творчість, спогади сучасників, друзів, членів родини. Окремо були представлені праці Л.Толстого, що знайомили з його релігійними поглядами, пошуком істини.

7 вересня. На запит Луганської ОУНБ співпрацівники науково-методичного відділу О.П.Кунич та А.М.Перепеча підготували і надіслали фактографічні матеріали про бібліотеки Старобєльського повіту, який у дореволюційні часи входив до складу Харківської губернії. Зокрема про перші роки діяльності Старобєльської громадської бібліотеки. Створена у 1906 році, ця книгозбірня підтримувала міцні зв'язки з Харківською громадською бібліотекою

(ХГБ). Голова правління ХГБ проф. Д.І.Багалій у 1903 році особисто сприяв вирішенню питання її організації. Окрім того, проект статуту бібліотеки був розроблений на "основании изучения соответствующей литературы (уставов, отчетов и пр.), имеющейся в большом выборе в Харьковской Общественной Библиотеке". Остання пожертвувала Старобєльській бібліотеці у рік заснування понад 40 прим. видань.[2]

9 вересня. Зав. сектором науково-методичного відділу Г.Д.Ковальчук відвідала Харківську обласну універсальну бібліотеку, де вивчала стан науково-методичної діяльності. Робота здійснювалася у межах підготовки чергового випуску серійного видання "У бібліотеках Східної України", який має висвітлювати сучасний стан та проблеми методичної діяльності публічних бібліотек.

• Цього дня у читальному залі бібліотекознавства у межах циклу заходів "Знаменні та пам'ятні дати" організовано книжкову виставку, присвячену 200-літтю з дня народження видатного російського бібліографа **Сергія Олександровича Соболевського (1803–1870).**

10 вересня. Відбулася науково-практична конференція **"Регіональні проблеми розвитку українознавства Східної України",** організована відділом україніки спільно з Харківським центром українознавства. Вона була присвячена 10-річчю відділу україніки і проходила за участю істориків, філологів, культурологів, архівознавців, працівників музеїв та бібліотек Харкова. Питання мовної політики на Сході України були висвітлені у повідомленнях "Проблеми

---

[2] Отчет о деятельности Старобельской общественной библиотеки за 1906 год. – Старобельск: Тип. Н.Башлай, 1907. – С. 5–8.

шевченкознавства у спадщині О.Шереха" (О.І.Волосова, доц. каф. українознавства ХГІ "НУА"), "Питання мовної політики на Сході України (на прикладі товариства "Просвіта" Харківської губернії у 1906–1917 рр.)" (В.М.Зелений, вчитель історії та правознавства Африканівської загальноосвітньої школи Барвінківського району Харківської області), "Роль українознавчих дисциплін у справі національного виховання молоді" (О.П.Семотюк, доц. каф. українознавства Харківського інституту ВПС України), "Формування світогляду і характеру молоді в дусі української національної ідеї" (В.П.Чугаєва, викл. народознавства Харківської обласної станції юних туристів). Низка повідомлень висвітлювала роль бібліотек Слобожанщини, зокрема ХДНБ ім. В.Г.Короленка та Харківської ОУНБ у розвитку українознавства, питання українознавства в системі освіти, внесок видатних діячів науки та культури Харківщини у розвиток українознавства тощо. Поза програмою конференції виступила директор Харківського обласного архіву В.Резнік, яка представила і подарувала бібліотеці нове видання "Слобожанські родоводи. Село Лозова, Богодухівський район. Зб. арх. док. 1800–1890 (Х., 2003)". Воно є першою збіркою нової серії "Слобожанські родоводи", започаткованої архівом, і містить дані з метричних книг Різдвяно-Богородицької церкви с. Лозова.

Учасники заходу ознайомилися з виставкою літератури про регіональні проблеми розвитку українознавства. Доповідачі отримали матеріали науково-практичної конференції, підготовлені відділом україніки.

• На замовлення бібліотеки Черкаського державного університету ім. Богдана Хмельницького цього дня надіслано методичні рекомендації "Про порядок розстановки бібліографічних записів в алфавітному каталозі за загальним

українсько-російським алфавітом", підготовлені співпрацівниками відділу обробки та організації алфавітних каталогів (Х., 2003).

Враховуючи численні запити, що надходили після репрезентації цього матеріалу на шпальтах "Бібліотечного вісника",[3] він був представлений на Web-сайті ХДНБ ім. В.Г.Короленка.

10-15 вересня. Напередодні відкриття у ХДНБ ім.В.Г.Короленка Центру Інтернет:

• співпрацівники відділу масової роботи організували виставку **"Глобальна мережа Інтернет – новий рівень цивілізації",** на якій експонувалися понад 500 документів різними мовами;

• у читальному залі бібліотекознавства оформлено виставку **"Бібліотеки та Інтернет".** Представлена література експонувалася за розділами: правові засади функціонування Інтернет, Інтернет у бібліотеці, електронна інформація в Інтернет.

11 вересня. У межах міжнародного фестивалю фантастики **"Зоряний міст",** що проходив у Харкові з 11 по 14 вересня, в актовому залі бібліотеки відбулася творча зустріч з відомим майстром жанру фантастики **Романом Злотниковим,** автором популярних романів "Віват, імператор", "Армагеддон", "Собор" та ін. Шанувальники його творчості мали змогу поспілкуватися з улюбленим автором, поставити запитання, отримати автограф.

---

[3] Седих В.В., Грищук Т.М. До питання про організацію єдиного українсько-російського каталогу: (За матеріалами інстр. ХДНБ ім.В.Г.Короленка) //Бібл. вісн. – 2003. – № 1. – С. 8–12.

• Цього дня у відділі україніки організовано виставку **"Кіно і роки: від німого до панорамного"**, приурочену до Дня українського кіно. Експонувалися книги, журнальні публікації мистецтвознавців та кінокритиків про відомих режисерів і акторів О.Довженка, С.Параджанова, Л.Бикова, В.Холодну, І.Миколайчука, А.Бучму, К.Степанкова, Б.Ступку та інших. Зі сторінок книг і журналів постали кадри з фільмів "Земля", "Райдуга", "Тіні забутих предків", "В бій ідуть тільки "старики", "Вавілон-ХХ".

12 вересня. Відділ масової роботи оформив виставку **"Голодомор – біль і жах нашого народу"** до 70-ї річниці національної трагедії українського народу – штучного голоду, спричиненого тоталітарним більшовицьким режимом, насильницькою колективізацією, сумнозвісними хлібозаготівками. Було представлено понад 300 документів (статей, свідчень, досліджень науковців тощо).

• Цього дня у великому читальному залі організовано перегляд літератури **"Універсальний талант",** присвячений творчості **Ігоря Качуровського** – письменника, перекладача, літературознавця, професора Українського вільного університету, лауреата премії ім. М.Рильского, який мешкає зараз у Мюнхені. Представлено його художні твори, видані у 1940–1960-ті роки за кордоном, ґрунтовні літературознавчі праці, переклади з іспанської, італійської, португальської, німецької та інших мов, література про життєвий і творчий шлях І.Качуровського.

14 вересня. У читальному залі бібліотекознавства відкрилася тематична виставка **"ХДНБ ім. В.Г.Короленка: традиції та творчий пошук"**, присвячена Всеукраїнському

дню бібліотек та 117-й річниці утворення ХДНБ ім.В.Г.Короленка.

15 вересня. Співпрацівники бібліотеки (відділів україніки, рідкісних видань та рукописів) брали участь у міжнародній науковій конференції **"7-мі Слобожанські читання".** В.Г.Биков, головний фахівець відділу рідкісних видань і рукописів репрезентував повідомлення про знатного харків'янина "Граф П.П.Кононіцин – генерал, міністр, вихователь" (за архівними матеріалами ХДНБ).

15-16 вересня. Н.М.Кучерява, заст. директора та співпрацівники відділу обслуговування вивчали досвід діяльності Інтернет-центрів Харківської ОУНБ та ЦНБ Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна, створених за підтримки Посольства США в Україні. Ця робота виконовалася в межах заходів, пов'язаних з відкриттям у ХДНБ ім. В.Г.Короленка аналогічного структурного підрозділу.

16 вересня. У книжковому торговому домі "Books" відбулася презентація книги **А.Ф.Парамонова "Энциклопедия фамилий Харьковской губернии",** організована відділом масової роботи. Було відзначено, що це поліграфічно вишукане видання, яке вийшло друком у видавництві "Райдер", стане у пригоді викладачам-історикам, студентам, усім, хто цікавиться історією свого краю. У книзі представлено понад 5000 прізвищ осіб, котрі мешкали на території Харківської губернії до 1917 року. Крім дат народження та смерті, вказано вид діяльності персоналій, подано відомості про нагороди тощо.

17 вересня. Співпрацівники відділу україніки організували перегляд літератури в Українському культурному центрі на літературно-мистецькому вечорі, присвяченому ювілею **письменника і літературовзавця І.Качуровського**.

19 вересня. Відбулася урочиста церемонія відкриття у ХДНБ ім. В.Г.Короленка **Інтернет-центру.** Він був організований у межах реалізації проекту ***"Інтернет для читачів публічних бібліотек (LEAP)"***, ініційованого Посольством США в Україні у 2001 році. Презентація центру проходила за участю віце-консула Посольства США Мішель Солінські, представників владних структур міста, керівників найбільших харківських закладів культури та освіти, а також користувачів та співпрацівників бібліотеки.

Директор ХДНБ Л.П.Незнамова, яка відкрила урочисту церемонію, висловила щиру подяку відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні, особисто Мішель Солінські за сприяння в організації Інтернет-центру. Підкресливши значущість нових інформаційних технологій, і зокрема Інтернет-технологій у модернізації бібліотечного обслуговування, відзначила, що створення Інтернет-центру є новим важливим етапом діяльності бібліотеки на шляху вдосконалення сервісних послуг користувачам. Відтепер 50 тисяч користувачів ХДНБ ім. В.Г.Короленка мають безперешкодний доступ до світової мережі Інтернет. Мішель Солінські привітала директора, колектив бібліотеки, усіх присутніх з цією значною подією, зауважила, що проект "Інтернет для читачів публічних бібліотек (LEAP)" має на меті допомогти публічним бібліотекам у наданні інформаційних послуг населенню, підтримати вільний відкритий обмін інформацією. Протягом двох років у міських і селищних бібліотеках різних регіонів країни створено на конкурсній основі 70 центрів вільного доступу до Інтернет.

Заступник директора Н.М.Кучерява, яка особисто доклала чималих зусиль до організації Інтернет-центру, нагадала, що підключення бібліотеки до світової мережі Інтернет відбулося ще у 1996 році за підтримки американського фонду IREX. Відтоді провайдерські функції здійснює установа ЦІТ "Восток", з якою бібліотека і надалі буде співпрацювати.

ХДНБ привітали представники Управління культури Харківської облдержадміністрації, керівники найбільших закладів культури, освіти та інших установ.

Захід широко висвітлювався засобами масової інформації.

• Цього дня Мішель Солінські провела у бібліотеці прес-конференцію, під час якої ознайомила з порядком надання візових послуг консульським відділом Посольства США, відповіла на численні запитання учасників конференції стосовно оформлення візових документів тощо.

• У відділі технічної літератури пройшов черговий **день патентознавця.** Відвідувачі заслухали новини з патентного законодавства України, близького та далекого зарубіжжя, ознайомилися з тематичною виставкою **"Проблеми охорони інтелектуальної власності України"**, присвяченою Дню винахідника та раціоналізатора тощо.

22-29 вересня. Напередодні Всеукраїнського дня бібліотек співпрацівники науково-методичного відділу та відділу комплектування фондів підтримали акцію книгорозповсюдження Українсько-американського благодійного фонду "Сейбр-Світло", однієї із перших доброчинних організацій в Україні (заснована у Львові; філія працює у ХДНБ ім. В.Г.Короленка). Вона мала на меті розповсюдити

серед бібліотек України, зокрема Харківщини, три вельми цікаві дарчі видання: україномовний енциклопедичний порадник Е.Фенвік "Мати і дитина", атлас з анатомії "Людина", перекладені і видані у Словаччині коштом відомого мецената Григорія Малиновського, а також альбом репродукцій картин колишнього в'язня ГУЛАГу Миколи Гетьмана, який має назву "Гулаг" і присвячується всім, хто пройшов сталінські табори.

Внаслідок проведених робіт 25 бібліотечних установ міста отримали в дар альбом "Гулаг", 45 – книгу "Людина", 27 – видання "Мати і дитина".

23 вересня. Співпрацівники відділу технічної літератури взяли участь у науково-практичній конференції **"Проблеми винахідницької і раціоналізаторської діяльності в Харківській області",** організований Харківською обласною радою товариства винахідників і раціоналізаторів за участю різних структурних підрозділів Харківської обласної державної адміністрації, управління з питань підприємництва та інвестицій Харківського міськвиконкому, а також Центру науково-технічної та економічної інформації. Конференція проходила у будинку науки і техніки.

Зав. відділом Л.К.Мінко виступила з доповіддю на тему: "Проблеми інформаційного забезпечення науково-технічною літературою винахідників і раціоналізаторів". Увазі присутніх була представлена тематична виставка, що налічувала понад 170 документів про досягнення українських науковців у галузі інтелектуальної власності.

24 вересня. У відділі рідкісних видань і рукописів відбулася презентація виставки **"Пам'ятки європейської писемності та книжкової культури XIV–XX ст. у фондах Харківської ДНБ ім. В.Г.Короленка",** організованої у

межах днів європейського культурного надбання в Харківській області. Вона проходила за участю представників міського товариства польської культури, інших громадських організацій, істориків, книгознавців, бібліографів Харкова і Донецька.

Відкрив виставку І.Я.Лосієвський, зав. відділом, доктор філол. наук. Він розповів про європейські книжкові та архівні скарби бібліотеки, історію їх формування тощо.

Зокрема були репрезентовані унікальні західно- та східноєвропейські грамоти та листи XIV–XVIII ст., славнозвісний "Літопис Самовидця" (поч. XVIII ст.), рукописи польського історика та громадського діяча Йоахіма Лелевеля, автографи французького вченого-філолога, славіста Андре Мазона, польського поета Леопольда Стаффа, німецького композитора Ріхарда Штрауса, чеського скрипаля Йозефа Сука, російських митців: співачки Галини Вишневської, віолончеліста і диригента Мстислава Ростроповича, піаніста Святослава Ріхтера, композитора Дмитра Шостаковича.

Серед найцінніших експонатів книжкового розділу були: інкунабули і палеотипи, львівський "Апостол" Івана Федорова (1574), прижиттєві та перші видання творів великих європейських вчених та письменників XIV–XX ст., "Книга хронік" Хартманна Шеделя (1493); перше видання поеми давньогрецького поета Аполонія Родоського "Аргонавтика" (1496); відома сатирична поема німецького письменника-гуманіста Себастьяна Бранта "Корабель дурнів" у латинському перекладі (1498) з ілюстраціями Альбрехта Дюрера.

Вперше експонувалися твори Еразма Роттердамського (1521), поезії Франческо Петрарки (1538), "Географія" Страбона (1539), "Чеська хроніка" В.Гаєка (1541), "Книги про господарство" П.Кресценція (1571), поезії Яна

Кохановського (1580), прижиттєве видання "Системи космосу" Галілео Галілея (1641) та інші.

Виставку відвідали екскурсійні групи студентів і викладачів харківських вузів. Репортажі з відкриття експозиції вийшли в ефір на каналах харківського ТБ ("Сьогодення", "АТН. Новини").

26 вересня. На засіданні секції вченої ради бібліотеки з удосконаленнія системи каталогів і картотек розглядався стан та перспективи оптимізації систематичних картотек, наявних у читальних залах відділів україніки, іноземної літератури, рідкісних видань та рукописів, науково-методичного.

Доповідала М.М.Чегринець, головний бібліотекар відділу систематизації та організації систематичних каталогів.

29 вересня. Відкрилася книжкова виставка **"Наука сучасної Української держави".** Експонувалася література, що висвітлювала актуальні питання еволюційного розвитку науки, різні складові сучасного гуманітарного наукового процесу, формування духовного світу людини, методику підготовки наукових праць на здобуття вченого ступеня тощо.

30 вересня. У великому читальному залі відбулися урочисті збори колективу бібліотеки з нагоди **Всеукраїнського дня бібліотек.** Відкрила і вела збори В.В.Мірошникова, заст. директора. Вона ознайомила присутніх з наказом директора, згідно з яким співробітникам різних структурних підрозділів було оголошено подяки, вручено пам'ятні подарунки за вагомий особистий внесок у розвиток бібліотечної справи, зачитано привітання, що

надійшли до бібліотеки з нагоди професійного свята від різних організацій Харкова, України та зарубіжжя.

З вдячністю були заслухані виступи друзів бібліотеки, які брали участь в урочистостях, зокрема В.Грамми, відомого бібліографознавця, колишнього викладача Харківської державної академії культури, який прочитав власний вірш:

Бібліотекарям – берегиням духовних скарбів

"Главным мозгом нашим мы считаем
нашу библиотеку, ее раздел библиографии ..."[4]
М.І. Вавілов

До вас, бібліотекарі, звертаюсь,
вельмишановні скромні трударі!
Вас лоцманами гучно називають
книжкових ще незвіданих морів.
Дозвольте вас сердечно привітати,
сказати вам слова зворушливі до сліз,
щоби змогли ми гідно вшанувати
свою професію і альма-матір,
і рідний вуз, Бурсацький наш узвіз.
Немало в світі гарних є професій,
я поміж них найкращу назову.
Її у нас не рекламують в пресі,
хоча вона є гідна наяву,
але не в нас! На жаль, не дам поради,
скажу слова правдиві і гіркі:
бібліотекарів сучасна влада
перетворила в жебраків.

---

4 Мартынов И.Ф. Н.И.Вавилов и библиография литературы по сельскому хозяйству //Совет. библиогр. – 1968. – № 3. – С. 45.

Вона не розуміє, безумовно,
що інформація в науці – головна.
Що книга –то є аура духовна,
людського інтелекту глибина.
Бібліотекарі! Ви справжні берегині
скарбів духовного і вічного буття.
Сьогодні повертаєте Вкраїні
стражденні сторінки із забуття.
Здається, проминули тайні страхи
і в Лету канули кошмарні Соловки,
коли в спецсховища страшні ГУЛАГи
позапроторили, немов людей, книжки.
Блаженний той, хто нині розшукає
в горах забутої словесної руди,
в книжкових нетрях альп і гімалаїв
думок, ідей прекраснії плоди,
щоб скарб вернути людям назавжди.
Щасливий той із вас, хто буде здатний
пройти по лабіринтах без вагань,
узявши чудодійну нитку Аріадни,
щоб провести нас до країни знань.
А в бібліографа професія – найкраща.
Цю істину повторюю щодня.
Вона веде крізь непролазні хащі
до розуму, до світла, до знання.
"Бібліографія є мозок для науки", –
згадаймо про вавіловські слова!
Вона дає ключі та компас в руки,
була щоб думка вічна та жива.
Ця титанічна копітка робота,
рутинна праця – в пошуках щодня,
і за майбутнєє постійная турбота,
яка дає ключі нам до знання.

Шануймо рідний край і материнське слово!
Плекаймо пісню українську чарівну,
бо рідна мова – нації основа –
дарує нам і вічність, і весну.
Мої колеги! З професійним святом
вітаю Вас! Щасливого життя!
Здоров'я Вам! Щоб Ви були багаті,
щоб все найкраще повертали з забуття!

В.Грамма

Харків
1999–26.09.2002 р.

• Цього ж дня у відділі україніки відбулися **краєзнавчі читання**, присвячені 160-річчю від дня народження видатного художника **Генріха Семирадського**, уродженця Харківської губернії. Про життєвий шлях митця, його творчий стиль розповіла науковий співробітник Харківського художнього музею О.Денисенко. Особливу увагу вона звернула на притаманні лише цьому художнику особливості у зображенні деталей античності, проаналізувала окремі його твори.

Оскільки краєзнавчі читання проходили у Всеукраїнський день бібліотек, присутні щиро вітали колектив відділу з професійним святом, а представники Харківської обласної організації Всеукраїнського жіночого товариства ім. О.Теліги подарували бібліотеці книгу "Злочин" (Мельбурн; К., 2003).

* * *

У III кварталі до фонду рідкісних видань і рукописів ХДНБ надійшли:

- один із первістків харківського друку "Опыты в прозе" Розумника Гонорського (Х., 1818), подарований ЦНБ ХНУ ім. В.Н.Каразіна з нагоди 100-ліття з дня утворення відділу рідкісних видань і рукописів;

- колекція книг з автографами відомого харківського письменника В.Добровольського;

- книги з особистої бібліотеки видатного українського вченого-лінгвіста, академіка Л.Булаховського; серед яких є видання з автографами В.Державіна, О.Білецького, М.Груновського;

- нові видання з дарчими написами авторів: поетеси Л.Чернишової, вчених-філологів Л.Фрізмана, С.Лахно.

Доукомплектовано колекцію рідкісних та цінних слобідсько-українських видань за розділами: харківські інформаційно-довідкові видання, краєзнавчі видання.

Співпрацівниками відділу проведено дослідження збірника давньоруських повістей (рукопис 1730-х рр.) на замовлення докторанта кафедри російської літератури Московського державного педагогічного університету А.А.Решетової. За матеріалами цього дослідження виконано повний палеографічний опис пам'ятки.

2 ВИДАВНИЧА ПРОДУКЦІЯ

2.1 Видання, підготовлені співпрацівниками бібліотеки та за їх участю

Регіональні проблеми розвитку українознавства Східної України: Матеріали наук.-практ. конф., 10 верес. 2003 р. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад. В.О.Ярошик. – Х., 2003. – 217 с.

Із змісту: Проблеми шевченкознавства в спадщині Ю.Шереха / О.І.Волосова. Питання мовної політики на Сході України (на прикладі

товариства "Просвіта" Харківської губернії у 1906–1917 рр.) / В.М.Зелений. Роль українознавчин дисциплін у справі національного виховання молоді / О.П.Семотюк. Формування світогляду і характеру молоді в дусі української національної ідеї / В.П.Чугаєва. Заклад імені великого митця / Т.Б.Бахмет. Взаємодія Харківської обласної бібліотеки для юнацтва із закладами освіти у справі вивчення українознавства / Т.П.Гончарова, Н.І.Артюшенко. Внесок ХДНБ ім. В.Г.Короленка в розвиток українознавства (до 10-річчя відділу україніки) / Н.І.Полянська. Харківська обласна універсальна наукова бібліотека на ринку інформаційних послуг / В.Д.Ракитянська. Приватні бібліотеки "золотого віку" української культури (друга половина XVII – остання чверть XVIII ст.) / В.В.Сєдих, М.Т.Войнова. Бібліографічний путівник по українському газетному фонду Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Г.Короленка (1817–1923 рр.) / Т.О.Сосновська. 1884 рік в історії Імператорського Харківського університету / Л.А.Бортник. До питання про спроби переписати початкову історію Харківського університету та деяких інших вузів Харкова / Т.Г.Павлова. Міністерство народної освіти і мистецтв в Українській державі гетьмана П.Скоропадського: утворення і структура / Н.А.Сорочан. Шкільне краєзнавство в Україні у 20-ті рр. XX ст. / Ж.В.Гордонова. Бої за визволення Харківщини у 1942 році / О.В.Дьякова. Іноземне підприємство та інвестиції в промисловості Харківської губернії (друга половина XIX ст.) / Е.О.Хряпін. Наукова та педагогічна діяльність професора Харківського університету В.І.Добротворського / І.М.Денисенко. Е.М.Иванов как историк-архивист / Т.В.Иванская. Яскрава зірка на небосхилі вітчизняної науки (з біографії Б.П.Остащенко-Кудрявцева) / Н.П.Трипутіна, М.О.Білостоцький. Из истории украинской этнографии / П.В.Иванов, О.Чалая. Родина Алчевських-Бекетових – Харківська елітація кінця XIX – початку XX ст. / О.В.Шиманська, О.І.Масло. О.Л.Сарана – відомий краєзнавець та колекціонер: свідчать документи державного архіву Харківської області: До 125-річчя з дня заснування архіву / Л.М.Юдіна.

Харків XX століття: Бібліогр. покажч. у 2 вип. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад.: В.О.Ярошик, Н.І.Полянська, Т.В.Гологорська та ін.; Наук. ред.: С.М.Ку-

делко, С.І.Посохов, О.Б.Дьякова. – Х.: Сх.-регіон. центр гуманіт.-освіт. ініціатив, 2003. – 800 с.

Посібник, підготовлений до 350-річчя Харкова, містить книги, статті з періодичних та продовжуваних видань, інші матеріали, систематизовані у 12 розділах (загальні питання; громадсько-політичне життя та громадсько-політичні організації; органи державної влади та управління; розвиток промисловості та міського господарства тощо). У розділі "Бібліотечно-бібліографічна діяльність" окремо виділено публікації про ХДНБ ім. В.Г.Короленка.

Хроніка Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Г.Короленка: Інформ. бюл. 2003. Вип. 2(18) / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад.: О.П.Кунич, Г.Д.Ковальчук. – Х., 2003. – 37 с.

Висвітлено основні події у науковій культурно-просвітницькій, інформаційній та інших сферах діяльності бібліотеки за квітень-червень 2003 р.

2.2 Статті

Ільганаєва В., Бібліотекознавство: теорія, історія організації діяльності бібліотек / В.Ільганаєва, Г.Ковальчук //Шк. б-ка. – 2003. – № 9. – С. 114–136.

Про теоретичні та історичні аспекти бібліотекознавства, організацію обслуговування дітей у бібліотеках.

Полянська Н.І. Внесок ХДНБ ім.В.Г.Короленка в розвиток українознавства (до 10-річчя відділу україніки) //Регіональні проблеми розвитку українознавства Східної України: Матеріали наук.-практ. конф. 10 верес. 2003 р. /Харк. держ. наук. б-ка ім.В.Г.Короленка. – Х., 2003. – С.51–58.

Висвітлено діяльність українського відділу бібліотеки за 1906–1926 рр., створеного за ініціативою Д.І.Багалія, М.Ф.Сумцова,

Х.Д.Алчевської, М.Міхновського, та відділу україніки, який був організований 1993 року.

Сосновська Т.О. Бібліографічний путівник по українському газетному фонду Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Г.Короленка (1817–1923 pp.) //Регіональні проблеми розвитку українознавства Східної України: Матеріали наук.-практ.конф., 10 верес. 2003 р. /Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка. – X., 2003. – С.78–88.

Про друкований каталог "Українська преса у фондах ХДНБ: газети (1817–1923)" та видання, що у ньому представлені. Серед них найстарішою є газета "Харьковские известия", яка виходила щотижня з 1817 р.

3 БІБЛІОТЕКА НА СТОРІНКАХ ВИДАНЬ

Благодійний фонд "Сейбр-світло". Буклет. – [К.: Б. в., 2002]. – 22 с.

Відгук директора ХДНБ Л.П.Незнамової про плідну співпрацю з фондом "Сейбр-Світло", внаслідок чого книгозбірня отримала величезну кількість видань з економіки, політології, біології, культури, освіти. Зауважено, що найбільші бібліотеки країни НБУ ім.В.Вернадського та ХДНБ ім. В.Г.Короленка одержали від фонду унікальну Класичну бібліотеку, у складі якої понад 450 назв багатотомних праць старогрецьких і римських авторів.

Бібліотечна тема на сторінках періодичних видань: (Тематико-бібліогр. список за матеріалами преси за II кв. 2003 р.) /Харк. обл. наук. б-ка; Уклад. Н.Ю.Казанцева. – X., 2003. – [12 с.].

Подано відомості про публікації, що висвітлюють роботу ХДНБ ім.В.Г.Короленка.

Березюк Н.М. Будем помнить! (о судьбе библиотеки Харьковского университета в годы Великой Отечественной войны) / Н.М.Березюк //Библиотековедение. – 2003. – № 3. – С.108–112.

Є інформація про втрати ХДНБ ім.В.Г.Короленка у роки війни, а також про діяльність Ради з питань реституції бібліотечних фондів при Кабінеті Міністрів України, до складу якої входить І.Я.Лосієвський, завідуючий відділом рідкісних видань і рукописів бібліотеки.

Ганзбург Г. Харківський каталог шопенівських видань / Г.Ганзбург //Харків'яни. – 2003. – № 34.

Про друкований каталог виставки "Фридерик Шопен", який є другим випуском у серії "Європейський музичний романтизм".

Добко Т. Використання електронних інформаційних ресурсів у довідково-бібліографічному обслуговуванні / Т.Добко //Вісн. Кн. палати. – 2003. – № 6. – С.25–28.

Відзначено значний інформаційний потенціал електронних ресурсів на сайті ХДНБ ім. В.Г.Короленка.

Друкований зведений каталог україномовної книги державних бібліотек та музеїв України, 1798–1923. Вип. 2. 1901–1910 /Уклад.: Р.С.Жданова, І.О.Негрейчук. – К.: Либідь, 2003. – 528 с.

Другий випуск каталогу (перший побачив світ у 1999 р. містить дані про книги українською мовою, наявні у фондах великих бібліотек України, у т.ч. ХДНБ ім. В.Г.Короленка. Представлена також інформація про книги та збірники іншими мовами, зокрема, російською, які містять розділи або окремі твори українською мовою. Матеріали розташовані за хронологією, а в межах хронології – за алфавітом авторів і назв творів.

Євдокія Кононівна Бабич – бібліограф, бібліо-текознавець: Видат. діячі укр. кн. Вип. 12: Біобібліогр.

покажч. /НПБУ; Уклад.: Л.Ю.Коцирій, В.В.Патока – К., 2002. – 24 с.

Серед праць Є.К.Бабич відображено наук.-доп. бібліогр. покажчик "Бібліографознавство України: (1991–1995 рр.)", підготовлений у співавторстві з Л.Глазуновою, працівником ХДНБ ім. В.Г.Короленка.

Загуменна В. Родина бібліографознавців [подружжя Василя Степановича та Євдокії Кононівни Бабичів] / В.Загуменна //Бібл. планета. – 2002. – № 1 (15). – С.32.

Про важливість підготовки науково-допоміжного покажчика "Бібліографознавство України 1991–1995 рр.",укладеного Є.К.Бабич у співавторстві зі співробітником ХДНБ ім. В.Г.Короленка Л.Глазуновою.

Інтернет–центри в публічних бібліотеках: Зб. ст. /Держ. акад. керів. кадрів культури і мистецтв, Укр. бібл. асоціація. Центр безперерв. інфор.-бібл. освіти. – К., 2003. – С. 88.

ХДНБ ім. В.Г.Короленка як учасниця проекту LEAP.

Капустіна Н. З історії створення відділу бібліотекознавства Харківської громадської бібліотеки. / Н.Капустіна //Вісн. Кн. палати. – 2003. – № 7. – С. 40–42.

Публікація колишнього співробітника науково-методичного відділу ХДНБ ім.В.Г.Короленка висвітлює історію створення першого в країні відділу бібліотекознавства та його діяльність.

Мельник В. Поборник української культури: До 150-річчя з дня народж. рос. письменника В.Г.Короленка / В.Мельник //Слобід. край. – 2003. – 25 лип. – С.4.

Зауважено, що на честь письменника названо одну з найбільших наукових бібліотек України.

Парпалій С. Історико-краєзнавчі бібліографічні видання обласних універсальних наукових бібліотек України в 80–90-ті рр. XX ст. як джерельна база краєзнавчих досліджень / С.Парпалій //Краєзнавство. – 2000. – № 1–2. – С. 252–255.

Дається позитивна оцінка бібліографічних покажчиків ХДНБ ім.В.Г.Короленка, зокрема з історії міст і сіл області.

Погоріла І. Митці європейського масштабу / І.Погоріла //Слобід. край. – 2003. – 31 трав.

Презентація книги Л.Соколюк "Графіка бойчукістів", що відбулася у стінах ХДНБ.

Ребрик В. Загадки Владимира Маяковского /В.Ребрик //Со-бытие. – 2003. – 24 июля. – С.59.

В інтерв'ю харків'янина О.І.Приймака з нагоди 110-річчя з дня народження В.Маяковського висвітлено цікаві гіпотези стосовно біографії поета, зв'язків його з Харковом тощо і відзначено, що з цікавими матеріалами автор ознайомився у відділі рідкісних видань і рукописів ХДНБ ім.В.Г.Короленка.

Сєдих В.В. Приватні бібліотеки "золотого віку" української культури (друга половина XVII – остання чверть XVIII ст.) / В.А.Сєдих //Регіональні проблеми розвитку українознавства Східної України: Матеріали наук.-практ. конф., 10 верес. 2003 р. – Х., 2003. – С.67–78.

Про І.Я.Лосієвського, зав. відділом рідкісних видань і рукописів ХДНБ, як відомого дослідника приватних бібліотек, його праці про долю бібліотеки Мелетія Смотрицького.

Сич В. Національна чи осередок русифікації? / В.Сич //Слово просвіти. – 2003. – № 26.

Користувач бібліотеки про необхідність більш активної діяльності на пошану видатних українських поетів, політичних, громадських діячів тощо.

Соляник А. Аналітичний огляд змісту бібліотекознавчих розділів "Вісника Харківської державної академії культури (1999–2002) / А.Соляник //Бібліотеч. вісн. – 2002. – № 2. – С.57.

Про публікацію співробітника ХДНБ І.Ганзі, де висвітлено склад та структуру краєзнавчих фондів України.

Столярова Г. Останнє літо Лесі Українки / Г.Столярова //Слобід. край. – 2003. – 13 серп.

Участь бібліотеки у вечорі, присвяченому поетесі, що відбувся в Українському культурному центрі.

З М І С Т

Виробничо-практичне видання

Хроніка Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Г.Короленка

Інформаційний бюлетень
2003 р. Вип. 3(19)

Відповідальний за випуск Л.П.Незнамова,
засл. працівник культури України

Редактор Л.К.Суржан

Підписано до друку Формат паперу 60x14 1/16 друк. арк., обл.-вид. арк. Папір для множ. апаратів. Тираж прим. Замовлення

Ксерокс ХДНБ ім. В.Г.Короленка. 61003, Харків-3, пров. Короленка, 18.